

РОЗВИТОК ЄС СТРАТЕГІЧНОГО ЕНЕРГЕТИЧНОГО ДІАЛОГУ З ТУРЕЧЧИНОЮ

02.07.2015 р. Брюгелівський науково-дослідний центр оприлюднив стратегію розвитку турецько-європейських газових стосунків^[1]. У той же самий день основні її тези опублікувала *Financial Times*.

Довідково. Центр Bruegel (Брюссель, Бельгія) спеціалізується на економічних дослідженнях, є однією з найбільш впливових інституцій світу. Центр посідає 2 місце по авторитетності у світі (без США) та 5 місце у світі (із США включно).

Стратегічні пропозиції Брюгелівського центру впроваджують нову політику «**проактивного переходу**». З наведеного у презентації графіка випливає, що у 2020 р. 100% диверсифікації забезпечить Азербайджан, до якого через 5-10 років приєднаються інші постачальники, які передбачаються планом Південного газового коридору (ПГК).

млрд. куб. м

Джерело поставок\рік	2020 р.	2025-2030 рр.
Азербайджан	10	20
Туркменістан		10
Іран		10
Курдістан		10
Всього Південний газовий коридор	10	50

Обґрунтовуючи політику проактивного переходу, презентація зауважує наступні тези.

1. Будь-які нові проекти співробітництва ЄС і Туреччини з питань ПГК повинні зосереджуватися на **невеликих**, але реальних **двосторонніх** проектах, замість багатосторонніх мега-проектів, таких як «Набукко»^[2]. Проблематичність останніх на тлі складного регіонального середовища доведено практикою.

2. ЄС не слід ставити метою реалізацію у короткостроковій перспективі нових крупних проектів альтернативних поставок Туреччині та Європі. Це нереально, оскільки до 2025-2030 рр. розширення ПГК не відбудеться. Стратегія має передбачати створення бази для розширення ПГК у середньостроковій перспективі.

3. Випробуване на практиці співробітництво з відносно невеликими об'ємами природного газу та 4 різними джерелами поставок слід вважати найбільш ефективним для Європи у довгостроковій перспективі розвитку газопостачання. Передбачити політичну ситуацію у будь-якій з країн – джерел постачання неможливо. У міжнародному співробітництві, ЄС має забезпечити відносно швидке збільшення здатності імпорту^[3] із джерел, які є найбільш прийнятним на даний момент. Сьогодні слід інвестувати у варіант розширення потенціалу імпорту з 4 альтернативних джерел, але не брати зобов'язань щодо кількісних обсягів імпорту газу, потреби в яких немає на даний момент (та може ніколи й не буде).

Стратегія ЄС «проактивного переходу» повинна включати такі заходи.

- (1) Створити спеціальні^[4] робочі групи (РГ) енергетичної дипломатії за участю ЄС і Туреччини з кожним потенційним постачальником газу. Це дозволить ЄС і Туреччині повноцінно використати взаємодоповнюючі дипломатичні важелі у регіоні, забезпечити подолання бар'єрів, що стримують газову торгівлю в регіоні. Пропонуються 4 РГ: ЄС-Туреччина-Азербайджан, ЄС-Туреччина-Туркменістан, ЄС-Туреччина-Іран, ЄС-Туреччина-Курдська автономія. Ці РГ стануть базисом стратегічного газового партнерства ЄС і Туреччини.
- (2) Одночасно з енергетичною дипломатією, ЄС та Туреччина утворять спеціальний фінансовий механізм реалізації інвестицій в розбудову газової інфраструктури. Пріоритетом має стати модернізація ГТС Туреччини (через яку нові газові потоки проходять до кордонів Туреччини з ЄС). Європейському інвестиційному банку відводиться ключова роль у залученні приватних та інституційних інвесторів.
- (3) Згадані вище чотири РГ енергетичної дипломатії та «Ініціатива ЄС і Туреччини з

фінансування газової інфраструктури^[5] будуть діяти під егідою *Стратегічного енергетичного діалогу високого рівня ЄС і Туреччини*^[6], заснованого нещодавно віце-президентом Єврокомісії Шевровичем і турецьким міністром Їлдізом^[7].

Запропонована **Архітектура постачання ЄС у сфері газової безпеки** включає наступні компоненти задоволення споживання газу ЄС (387 млрд. куб м у 2014 р.).

	Національні запаси природного газу країн - основних постачальників ЄС трлн. куб. м	Імпорт ЄС у 2014 р. млрд. куб. м
Росія	32,6	119
Норвегія	1,9	101
Алжир	4,5	27
Катар	24,5	22
Лівія	1,5	6
Інші	5	8,2
ПГК	55	0

Запаси природного газу ПГК та стан трубопроводів ПГК наступний.

	Національні запаси природного газу країн ПГК - потенційних постачальників ЄС трлн. куб. м
Іран	33,8
Туркменістан	17,5
Курдська автономія Іраку	3-6
Азербайджан	0,9

1. Транскаспійський газопровід – на етапі розроблення концепції.
2. Південно-Кавказький газопровід – діючий.
3. Транс-Анатолійський газопровід – на етапі побудови.
4. Транс-Адріатичний газопровід – на етапі планування.

Додаток. Оригінальні рисунки презентації.

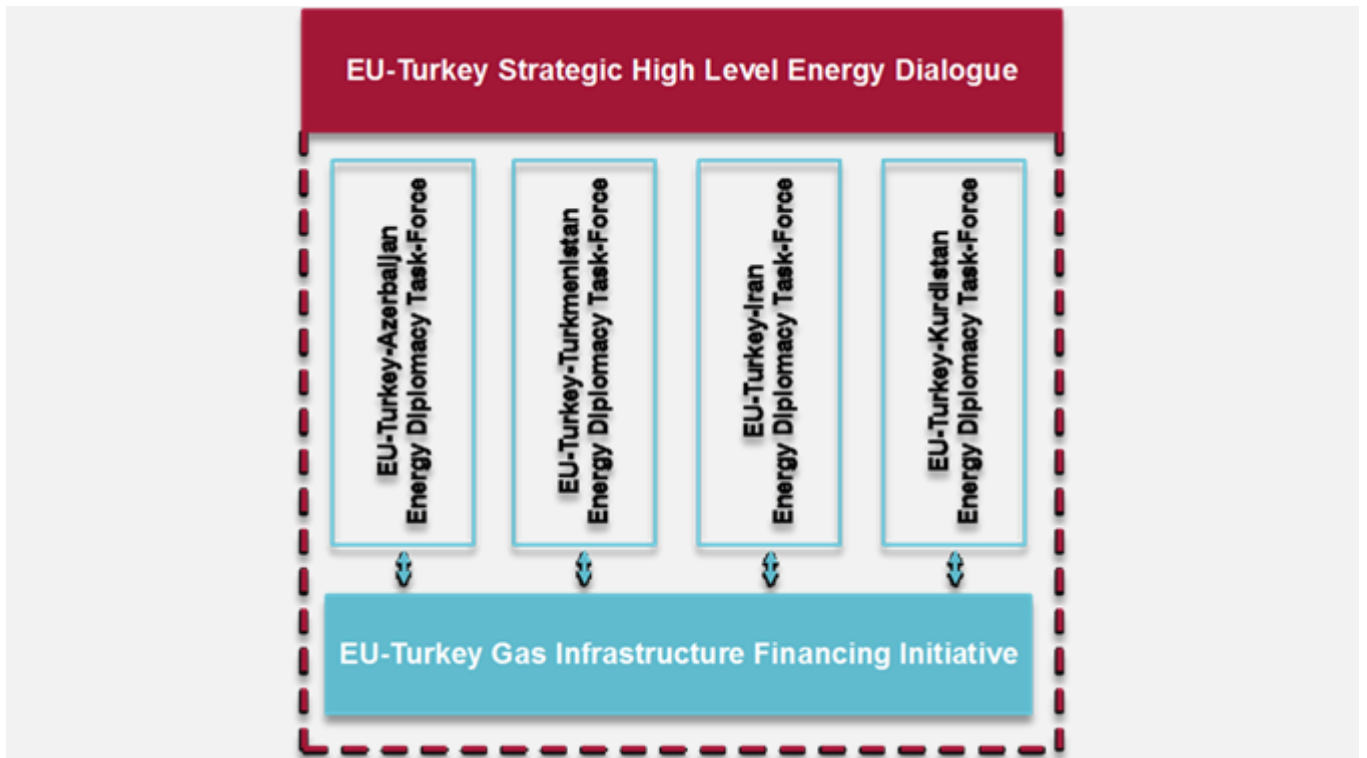

Рисунок 1 – Структура Діалогу високого рівня ЄС і Туреччини з питань газової безпеки

ТОВ «Нафтогазбудінформатика» 06.07.2015

^[1] Designing a new EU-Turkey strategic gas partnership - Simone Tagliapietra and Georg Zachmann, Bruegel, ISSUE 2015/10 JULY 2015

^[2] on small, but feasible, bilateral projects, instead of multilateral mega-projects that, as in the case of Nabucco

^[3] import capacity

^[4] dedicated

^[5] EU-Turkey Gas Infrastructure Financing Initiative

^[6] “EU-Turkey Strategic High Level Energy Dialogue

^[7] Yildiz